

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 9, 10

SEPTEMBER ♦ 1942-XX ♦ OKTOBER

LETO 65

Dr. Anton Dolinar:

Pregled slovenske cerkvene glasbe.

XIII.

Ce potegnemo zaključno črto o bistvenih značilnostih Foersterjevega sloga, poudarimo zlasti naslednje: že Foersterjevi stiki s Smetano, ki je znal tako zadeti pristnost češke glasbe, nam daje slutiti, da je šel Foerster za istim ciljem tudi v slovenski glasbi. Resnični obraz prave slovenske ljudskosti je iskal v izrazih slovenske narodne pesmi; zato nam more način, kako naj se vsebina narodne pesmi porablja za osnovo umetne glasbe, ki bo dihala domače ozračje, služiti kot vzor, pa bodisi da motrimo njegove svetne moške zборе, ki so ostali do danes nedosegljivi v naši literaturi, ali priredbo narodnih pod naslovom: »Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi«, ali pa klavirsko fantazijo na narodno pesem »Zagorsko« in zlasti »Po jezeru«. Foerster je pri teh raznovrstnih skladbah slovenske narodne pesmi iskal pravi pristni ljudski izraz, ki naj bi mu služil pri oblikovanju sloga v cerkvenih skladbah. Danes vidimo, kako brezmiseln je bil očitek: Foerster preganja s cerkvenih korov Riharja. Ravno nasprotno je resnica. Foerster je Riharjevo zakoreninjenost v narodni duši takoj začutil in mu je bilo veliko na tem ležeče, da Riharjeve skladbe ljudstvu ohrani. Zato je bil on prvi, ki je znal njegove pesmi v boljši obliki ljudstvu približati in jih potem v novo izišlih zbirkah razmnožiti. Tudi na stolnem koru — kot povzamemo iz poročil — je Foerster stavljaj prav pogostokrat Riharjeve pesmi na program.

Podrobnejša oznaka njegovega cerkveno-glasbenega sloga nas vede do tehle ugotovitve: Foerster je skladatelj, ki ga je po notranje delno sooblikoval cecilijanski preporod. V domovini cecilijanstva — Bavarski — so se pogledi tedanjih skladateljev obračali nazaj v klasično dobo cerkvene glasbe, v dobo vokalne polifonije 16. stol., iskajoč vzorov izključno le tam. Foerster temu enostranskemu gledanju ni zapadel. Podrobneje se seznaniti z omenjeno dobo, tudi s koralom — to že; kar je zdravega v načelu, se oprijeti in porabiti, toda imeti pogled uprt v razvojni črti naprej. Ni govora o kakem suhoparnem ponarejanju Palestrinovega sloga, kot je očitek deloma upravičeno zadel nekatere prve nemške cecilijance, pač pa izraba smiselnih pobud, ki nam jih razkriva spoznavanje Palestrinovega sloga, katero spoznavanje je bilo tudi med prvimi cilji, ki si jih je zastavil cecilijanski preporod. Sem spada tudi dejstvo polifonskega sloga, ki ga je Foerster uvedel povsem neprisiljeno in naravno v svojih latinskih mašah, zlasti pa v zbirki gradualov in ofertorijev. Smiselno uporabo polifonskega skladanja v slovenski glasbi je uvedel Foerster. V

Ljublj. zvonu l. 1893. je izšla ocena omenjene zbirke in tam beremo: »Vselej smo trdili, da je F. med slovenskimi cerkvenimi glasbeniki prvak, v tem delu je pa še posebej pokazal, da je naša trditev resnična. Vse delo ima kaj srečno mešanico homofonije s polifonijo, kar se sliši prav lepo. Homofonije v cerkveni glasbi smo že do grla nasičeni in prav zato smo s to zbirko toliko zadovoljni, ker nam skladatelj daje v njej na mnogih mestih okušati zdravo polifonijo, ki ni nikjer prisiljena, nikjer pretirana. Nočemo trditi, da bi morala biti vsa cerkvena glasba sestavljena zgolj na polifoniji, vendar se ta vselej lepo sliši, ako se uporablja v taki modri meri kakor v teh skladbah.« Isto misel poudarja P. H. Sattner. »Dasi so spevi, naslanjaje se na koral, zares duha cerkvenega, vendar je Foersterjeva muza ohranila svojo originalnost in vedla koralne motive spajati z modernimi pridobitvami harmonije. To povem v tolažbo tistim, ki si morda mislijo: No, cecilijanski dolgčas je, drugega nič. Ne tako; gradualni so polni življenja, vsak stavek iznenadi z novega. Posebne vrednosti so gradualni tudi zaradi tega, ker na mnogih mestih pridnega orglavca vpeljujejo v polifonsko glasbo, ne da bi polifonijo gnali do skrajnosti, do gole teorije, marveč da bi duha polagoma dvigali do višjih umetnostnih oblik. In ko človek enkrat okusi to hrano, ne diši mu več sama homofonija« (Cerkv. Gl. l. 16., str. 60).

Dobi Riharja in njegovega kroga, ki je bila izključno harmonsko usmerjena, je sledil Foerster; razumljivo je bilo, da je uporaba polifonskega večglasja zanesla v našo glasbo prijetno svežost in novega duha; opazili bomo, da se je krog Foersterjevih sodelavcev ravno te strani njegovega glasbenega sloga posebno oprijel in dalje razvil. Ves pregled cerkvene glasbe kaže, da je polifonija v bistveni zvezi z religiozno in sploh s cerkveno glasbo: ako jo vodi zgolj harmonsko večglasje, zaide prej ali slej v slepo ulico in zmeraj mora iskati svežilnih in krepih moči ravno v polifonskem slogu. V vsaki razvojni dobi, pri vsakem narodu dobi polifonija za tedaj svojstven obraz, ki se bitno loči od druge dobe, od drugega naroda. Ves nastanek in porast večglasja je šel po poti polifonije: harmonsko večglasje je v razvoju mnogo poznejše, je samo zase nosilec mogočne, globino poudarjajoče glasbene izraznosti, vendar more priti do prave pomembnosti in učinkovitosti šele v nadstropjih, ki temelje na zdravem polifonskem omrežju.

Pobližja oznaka Foersterjevega cerkveno-glasbenega sloga bi bila naslednja: V splošnem prevladuje diatonika z neprisiljeno harmonsko razporedbo na podlagi naravnega modulacijskega reda, kar vse napravi vtis dovršene oblikovne zaokroženosti, vendar daleč proč od zgolj mrzlega formalizma. Zgolj homofonska mesta so opremljena navadno z docela izbranimi, za tedaj novejše udarjajočimi harmonijami. Polifonski stavki so pisani prozorno in pregledno v slogu a la Orlando Lasso, ki velja v harmonskem oziru za najdalekovidnejšega med mojstri vokalne polifonije. V ritmičnem razpletu je vedno zanimiv in mikaven. V splošnem so njegove skladbe bolj patetičnega kot pa liričnega zamisla. Foersterjeva individualnost temelji na zdravem konservatizmu, zato vliva tok svoje fantazije v stare izkušene glasbene oblike.

Pogled na književno prilogo Cerkv. Glasbenika — v dobi Foersterjevega urejevanja glasbene priloge — nam razkriva ves način truda in boja za uspešno dosego glasbenega preporeka. Na prvo mesto spadajo načelni in strokovni članki o pojmu cerkvene glasbe, njenem zgodovinskem razvoju, zlasti njenih najbolj vidnih oblik: koral in dobe vokalne polifonije ter življenjepisi tujih in domačih skladateljev. Ta panoga je tedaj še slabotneje zastopana, ker je pač manjkalo sodelavcev: med prvimi je seveda dr. Mantuani, s svojimi tehničnimi članki o Gallusu: J. Gallus kot cerkven glasbenik, Kritične opazke spisu »Glasbena doba 16. stol., Jakob Gallus, Jurij pl. Slatkonja, Antonio Draghi, Slovenska pesmarica »Tri duhovske pesmi« in dr. Dr. Mantuani je dolgo dobo živel na Dunaju

in to ravno tedaj, ko se je glasbeno zgodovinska stroka začela uveljavljati. Po dovršitvi študij na zgodovinskem inštitutu je bil nastavljen l. 1893 na dunajski dvorjni biblioteki. Dodelitev glasbenemu oddelku tega zavoda in staro mladostno nagnjenje h glasbi ter poleg glavnega študija pridobljena glasbena strokovna izobrazba je ustvarjala za njegovo življenjsko dobo tako značilno dvojno lice, ki se kaže v vsem njegovem znanstvenem delovanju. Mogoče je bil muzikolog Mantuani po širni domovini še bolj znan in cenjen kot umetnostni zgodovinar in domači zgodovinar. V krog sotrudnikov je stopil v l. 1891 in stal od tedaj vedno v prvih vrstah njegovih sodelavcev.

Kot prvi urednik književne priloge je tudi Ivan Gnjezda mnogo sestavkov prispeval za svoj list, n. pr.: Kaj je cerkvena glasba in njeno notranje bistvo? Številni so njegovi dopisi pod rubriko: Razne reči. Enako se je v tej smeri udeleževal drugi urednik dr. Karlin Andrej. Sem spadajo članki: Cerkevna glasba za časa sv. Ambrozija, Gregorij V. in koralno petje, Scuola Gregoriana v Rimu, O cerkvenem petju in glasbi v ljubljanski škofiji, Gvidon Areški in dr.

Med prve sodelavce spada tudi Josip Lavtižar s članki kot n. pr.: Naši cerkveni skladatelji, Bogoslovski semenišča in cerkvena glasba, Takt v cerkveni glasbi, Spremljanje koral z orglami, Kako naj se strinja besedilo z napevom, Kakšen je dober zvon?

V prvih vrstah stoji tudi knezoškof dr. Fran Sedej s članki: O nekaterih dr. Fr. Wittovih mašah, O glasbi v vzhodnih deželah in njeni zvezi s koralom, Glasba pri zahodno-azijskih narodih: Babiloncih, Asircih, Judih, Perzijcih in Arabcih.

V štirih člankih razpravlja Sedej Janko o Gregoriju in koralu. Dva pomembna sestavka je prispeval tudi Evgen Lampe: Najstarejše slovenske pesmarice, Zapisnik glasbenih rokopisov dunajske dvorne knjižnice.

Številnejši so dopisniki, ki obravnavajo sem spadajoča liturgična vprašanja. V letniku 1893 se že javi Fr. Ferjančič s sestavkom: Kako naj bi si na deželi pomagali glede spremenljivih spevov? Mnogo prispevata tudi oba urednika Gnjezda Ivan (Peta maša in domači jezik, Spremenljive verske molitve pri sv. maši) ter dr. Karlin (Kaj je z novo izdajo koralnih knjig, Slovenskim pesnikom, Liturgične zadeve). Veliko liturgičnih vprašanj je obravnavanih pod oznakami: Benediktinec, Cecilijanec, Prijatelj koral in dr.

K obojni vrsti vprašanj so prispevali mnogo tehtnih sestavkov: P. H. Sattner, dr. Fr. Kimovec in St. Premrl. Vsi ti se v svojih člankih omejujejo na gotova področja, katera obdelavajo strokovno in zato tehtneje. Veliko se bavijo tudi z orgelskimi vprašanji.

P. H. Sattner poroča na več mestih o sestavi posameznih orgel; natisnjeno je nekaj govorov povodom blagoslova novih orgel. Dalje so važni članki: O glasbi sploh, Cerkevna pesem, Cecilijanski ideal, O koralu, Janez Volčič in cerkevna glasba, Ljudevit Hudovernik.

Kimovec piše tudi že mnogo o orglah (Orgle v starem veku) ter načenja vprašanje o »Ljudskem petju«. Tudi z zgodovinskimi vprašanji se bavi: Razvoj umetne glasbe v ilirski dobi, kratek pregled glasbe starih narodov, Gregorijanski koral, Koral je lep.

Važnejši Premrlovi članki pred prevzemom uredništva so: Ali imamo prav, če se branimo latinščine kot liturgičnega jezika? Koral bistvo in merilo prave cerkvene glasbe, Študirajmo in gojimo tudi starejšo cerkveno glasbo, W. A. Mozart, Mozartova maša v C-molu, Cerkevna glasba, Rihar renatus, Domači jezik pri petih mašah.

Branje prvih letnikov je izredno zanimivo že zato, ker diha iz njih res mladeniška navdušenost za res pravo izvedbo liturgične in umetniške cerkvene glasbe. Val navdušenja je zajel tudi mnogo takih, ki so imeli smisel za čim

dostopnejšo izgradnjo liturgije in zgolj prirodno nagnjenje do glasbe, da so sodelovali pri listu.

Med temi je Arko Mihael (Naši uspehi). Dolinar Anton (Lučenski) s članki: V katerem jeziku se ima pri službi božji peti in kako. Kak vpliv ima cerkvena glasba — dobra in slaba — na verno ljudstvo. Jakelj Gregor (Kako bi se dalo izboljšati cerkveno, zlasti liturgično petje). Lesjak Anton (O vrednosti in nalogi cerkvene glasbe). Tavčar Janez (Razprava liturgičnega vprašanja glede blagoslova pri sv. R. T.).

Tudi vprašanje o gmotnem vprašanju organistov je našlo pot v predale književne priloge. Prva sta se oglasila Bervar Karol (Zalostne razmere cerkv. organistov na deželi) in Hladnik Ignacij (Položaj slovenskega organista). V letniku 1905 piše o tem vprašanju urednik dr. Karlin; najtehtneje je pa o tem pisal Bernik Franc pod naslovi: O izboljšanju organistovske plače, O materialnem stanju organistov, Migljaj za izboljšanje plače našim organistom.

Odmev ostrega boja, kaj je cerkveno in kaj ni v nemških cecilijanskih listih — ni povsem šel tako mimo naših cecilijancev. Navajam samo en primer! Vsem so znane Cvekove Božične pesmi, ki jih o božiču vsi tako radi poslušamo. Tedanji cecilijanec (l. 1879) sodi o zbirki takole: »Ako si nekoliko natančneje ogledamo omenjene napeve, ako preiščemo in razmislimo njihovo jedro, njihovo notranjo vrednost, prisiljeni smo reči, da se nam jako nevarno — da ne zinemo naravnost, neoprostljivo zdi, sedaj — v očigled običnega reformatičnega prizadevanja ozir, cerkvene glasbe — kaj tacega na svetlo dati. Opomnimo pa tu, da nam ne gre za osebo, marveč za stvar samo. Dasi se tu ne moremo spuščati v nadrobno preiskovanje vsakega napeva posebej, izjaviti moramo vendar, da se v pesmih teh nahaja mnogo sentimentalnega ter za cerkev in službo božjo nedostojnega. Nikakor ni na mestu ono skazovanje s »sopranom«, istotako ne oni svojpotni »tutti« vrsteči se s »solo«, kar kaže na to, da se hlepi po efektu; a tudi melodija je semtertja preposvetna, merilo (takt) preposkočno in tempo prenagel, tako da bi bilo treba semtertje le kaj malega preurediti, pa bi imeli prave poskočnice. Naj nam pa tu nihče ne pride nasproti s tem, da božičnice morajo biti bolj vesele, da ljudstvo za božič takih pesmi pričakuje in da je z njimi v resnici spodbujeno. Prav, božičnice naj bodo pobožno vesele, a ne razposajeno — okrogle, sentimentalne in lascivne in mehkužne; one naj ne budé v srcih misel posvetnih, ampak čute pobožne in svete, zvišene in čiste. Na popačeni okus ljudstva se nam ni ozirati, marveč podajati mu imamo namesto nedostojnega kaj boljšega, v resnici cerkvenega, ali vsaj cerkvenemu duhu ne nasprotnega, da si narod naš sčasoma prilasti boljši okus in pravičnejšo sodbo. To pa, kar se ima mnogokrat za spodbudo, pogostoma ni drugega, kot zgolj posvetno razveseljevanje. ganjenje ali dirnjenje srca, pak ne sveto Boga in praznika vredno, temveč čutilo, kakoršno vzbuja ravno sladko-trivijalna in frivolna glasba, ki kuži duha in srce in na verno ljudstvo silno škodljiv in nevaren vpliv ima.«

Stanko Premrl:

Naši najstarejši cecilijanci.

Ob 65 letnici Cecilijanskega društva za ljubljansko škofijo (1877—1942).

(Dalje.)

Račič Alojzij, nadučitelj v Čatežu. Služboval je še na več drugih krajih in je tudi orglar. V pokoju je živel v Ljubljani. Bil je navdušen pevec, odbornik Glasbene Matice in član njenega pevskega zbora. Tudi na stolnem koru je prepeval nekaj let. Umrli je 14. novembra 1924, star 76 let.

Rajar Jernej, učitelj v Žabljah.

Raktelj Ivan, učitelj v Ribnici.

Ravnik Janez, organist na Goričah pri Kranju. Umrl je 7. junija 1896, star 57 let. Na Goričah je deloval kot organist in cerkovnik 23 let. Bil je vnet cecilijanec.

Ravnik Lovro, pevec v Boh. Bistrici.

Razboršek Josip, kaplan v Dobropolju, potem župnik na Brdu. Umrl je kot župnik v Šmartnem pri Kranju 16. decembra 1904.

Razpotnik Jakob, župnik v Višnji gori, umrl 1. marca 1897.

Ražer Jurij, organist v Šmarjeti pri Borovljah. Umrl je okrog leta 1917. kot organist in cerkovnik v Vetrinju pri Celovcu. Bil je vnet cecilijanec, zelo dober organist in je tudi skladal. V Cerkvem Glasbeniku 1896, št. 3, je objavljen njegov ofertorij »In Coena Domini« za štiriglasni mešani zbor.

Reje Ivan, vikar v Št. Tomažu.

Ribar Anton, kaplan v Teharjih, potem v Braslovčah.

Ribnikar Primož, župnik v Stični, umrl 4. maja 1893.

Rihar Anton, kaplan v Planini, umrl v Mavčičah 5. aprila 1880.

Romé Franc, župnik v Čemšeniku. Umrl kot župnik v Naklem 27. septembra 1893.

Rott Gotard, kaplan v Cerknici, prej v Rovtah in Logatcu, potem župnik v Spodnjem Logu in Stari cerkvi, končno župnik in duhovni svetnik v Zagorju ob Savi. V pokoju je živel na Goliču pri Konjicah. Umrl je kot zlatomašnik 15. septembra 1929. Pri cerkveni glasbi je sodeloval od mladih let kot pevec, deloma kot organist in pevovodja. Tudi v semenišču je kot bogoslovec vsa štiri leta vodil petje. Škof Vidmar ga je jako cenil in nameraval poslati v Rim, da se v glasbi izpopolni. To se sicer ni zgodilo, a Rott je vendar kot duhovnik povsod tudi glasbeno deloval. Zložil je latinsko mašo za mešani zbor v čast Brezmadežni, ki je izšla v tisku l. 1896.

Rozman Anton, organist v Prožinu (Št. Jurij pod Rifnikom).

Rozman Franc, kaplan v Zagorju, potem na Jesenicah. Umrl v Št. Vidu na Koroškem 19. aprila 1896.

Rozman Ivan, katehet v Ljubljani, potem župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, kjer je vneto in goreče deloval. Bil je tudi izvrsten pevec in je pospeševal dobro cerkveno glasbo. Umrl je kot prelat 20. avgusta 1909.

Rozman Lovro, ekspozit v Zabnici, umrl kot kurat v Hrastju pri Kranju 14. januarja 1898. Bil je ustanovni član Cecilijanskega društva.

Rožič Ulrik, organist v Pliberku.

Rus Franc, kaplan na Vrhniki in v Dolu. Umrl 23. aprila 1882.

Saje Janez, učitelj v Št. Jerneju.

Saje Mihael, župnik v Štangi, duhovni svetnik. Bil je izredno vnet cecilijanec in je storil v prid dobri cerkveni glasbi, kar je le mogel. Dal napraviti nove orgle v Štangi. Član Cecilijanskega društva in naročnik Cerkvenga Glasbenika je bil od početka. Dopisoval je v naš list. Umrl je kot zlatomašnik v Mekinjah pri Kamniku 25. junija 1926.

Sattner P. Hugolin, frančiškan, pevovodja in organist v Novem mestu, hkrati učitelj na ljudski šoli in učitelj petja na gimnaziji. Od l. 1890. pevovodja, župnik in gvardijan itd. v Ljubljani. Frančiškansko župnijo je vodil 25 let, frančiškanski pevski zbor pa do svoje smrti. Svoj pevski zbor je v umetniškem oziru visoko dvignil in izvajal z njim prvovrstno cerkvenoglasbeno literaturo. Priredil je z njim tudi več uspešnih cerkvenih koncertov v Ljubljani in na deželi. V ljubljanskem bogoslovnem semenišču je poučeval cerkveno petje od 1890 do 1895; v frančiškanskem samostanu pa je bil magister cantus choralis od 1890 do 1932. L. 1903. je ustanovil Cecilijansko društvo za frančiškansko župnijo. Pri škofij-skem Cecilijanskem društvu je bil član odbora od početka, pozneje dolgo let

predsednik. Bil je tudi odličen skladatelj številnih cerkvenih pesmi, latinske maše »Misa seraphica« in svetnih skladb, zborov, kantat, oratorija »Vnebovzetje Marijino« in drugih del. Kolavdator orgel. Naročnik na Cerkvni Glasbenik vsa leta do smrti. Mnogo je pisal v naš list. Umrl je kot zlatomašnik ter odlikovan od Cerkve in države 20. aprila 1934.

Sancin Josip, duhovnik v Rižani.

Schuller Janez, župnik na Trebelnem, umrl 24. junija 1895.

Sedej Anton, organist na Vojskem.

Sedej Franc, kaplan v Cerknem, nato od 1889 do 1898 ravnatelj v Avguštinu na Dunaju, potem stolni kanonik in župnik, hkrati tudi bogoslovni profesor v Goriziji, v malem semenišču pa je poučeval koralno petje. L. 1906. je postal nadškof. Za pravo cerkveno glasbo je bil vedno iskreno vnet. Mnogo je pripomogel k ustanovitvi Cecilijanskega društva za goriško nadškofijo, kjer je bil ves čas v odboru. Marljiv sotrudenik Cerkvne Glasbenika. Po njegovem prizadevanju se je vršil l. 1907. v Goriziji cerkvenoglasbeni tečaj. Skladatelju Danilu Fajgeljnu je založil Cerkvno pesmarico za ljudske šole. Izdal je uradno naredbo za snago in varstvo zvonov. Umrl je 28. novembra 1931.

Semen dr. Ivan, profesor bogoslovja v Ljubljani, umrl 30. januarja 1897.

Skubic Martin, dekan v Ribnici, umrl 3. marca 1892.

Skvarča Ivan, kaplan v Slavini, potem župnik v Budanjah; umrl v Ljubljani kot upokojenec 28. novembra 1906.

Smrekar Josip, profesor bogoslovja v Ljubljani, prelat, eden naših prvih cecilijancev, ustanovitelj Cecilijskega društva. Bil je veščak v orglarstvu in je napisal »Spomenico o orglah ljubljanske stolnice« v Cerkvnem Glasbeniku 1906. Umrl je 8. januarja 1910.

Soklič Blaž, kaplan v Šmartnem, župnik v Loki, umrl 12. julija 1889.

Stanovnik Nikolaj, učitelj v Starem trgu.

Starc Alojzij, učitelj v Šempolaju.

Stare Alojzij, administrator na Rovih; umrl v pokoju v Ljubljani dne 10. aprila 1904.

Stavdahr P. Ignacij, frančiškan v Novem mestu. Služboval je kot katehet in profesor na gimnaziji, nekaj časa je bil tudi gvardijan in definitor provincije. Umrl je 11. februarja 1883.

Stegnar Feliks, učitelj v Ljubljani, prej na rudarski šoli v Idriji; v Ljubljani v c. kr. moški kaznilnici in potem na isti v Mariboru. Bil je zelo zmožen glasbenik, poučeval cerkveno in svetno petje in orkester. Mnogo je deloval po raznih društvih, skladal zanje odrske pesmi in druge skladbe, tudi precej cerkvenih. Pri Cecilijskem društvu v Ljubljani je bil član prvega odbora. V Mariboru je sodeloval pri lavantinskem Cecilijskem društvu. Umrl je 24. okt. 1915.

Stenovec Anton, kaplan v Begunjah, potem pri Sv. Križu pri Litiji; umrl kot župnik v pokoju v Kamniku 29. avgusta 1912.

Strupi Jakob, kaplan v Poljanah, v Trnovem; umrl kot župnik v Šmartnem pod Šmarno goro 6. avgusta 1905.

Stritar Ivan, beneficiat v Št. Vidu pri Stični; umrl 21. maja 1882.

Stupar Ivan, administrator v Št. Gotardu, umrl 15. maja 1887.

Svoboda Jožef, lekarnar v Ljubljani.

Šalehar Ignacij, kaplan na Trebelnem, umrl kot župnik v pokoju v Ljubljani 21. septembra 1913.

Schöpf P. Karel, frančiškan na Trsatu. Že v prejšnjih službah: v Samoboru, Brežicah, Karlovcu je deloval kot subsidiar in organist, isto tako na Tersatu in v Pisino. Od l. 1901 do svoje smrti 16. maja 1919 je živel v Nazaretu brez posebne službe.

Šket Anton, učitelj na Plešivcu.

Šlibar Martin, dekan na Vrhniki, kjer je umrl 23. februarja 1887, star 66 let. Bil je član Cecilijanskega društva in naročnik našega lista ves čas. Zelo je skrbel za lepo cerkveno petje in v zvezi z organistom-pevovodjem V. Levstikom mnogo dosegel za izboljšanje cerkvene glasbe na Vrhniki.

Solar Ivan, šolski nadzornik v Ljubljani, Škofji Loki, Zari.

Skerjanc Janez, administrator v Trnovem na Notranjskem; umrl kot župnik v Vremah 8. marca 1917.

Škrabec Andrej, kanonik v Novem mestu, umrl 3. marca 1892.

Škufca Ludvik, kaplan v Radečah, Trebnjem, župnik v Leskovici. Umrl kot župnik v pokoju v Kamniku 25. novembra 1914.

Sterbenc dr. Jurij, semeniški podvodja v Ljubljani, župnik v Hrenovicah. Umrl kot župnik v Leskovcu 14. marca 1899. Bil je ustanovni član Cecilijanskega društva.

Šranc Stanko, župnik v Hotiču, potem v Retčah; umrl 29. julija 1889.

Suštar Andrej, organist v Mengšu.

Suštar Josip, organist v Št. Jakobu v Rožu.

Lavrič Vinko:

»Pravila pevskiga društva v ljubljanskem semenišu.«

6. marca 1923 je umrl v Ribnici skladatelj »Slepca« č. g. Karol Klinar. Cerkvni Glasbenik se ga je spomnil z lepim nekrologom v št. 5. in 6. l. 1923. Po tem nekrologu posnemamo, da je imel Klinar v semenišču v letih 1860—1864 najboljši moški pevski zbor in najboljši kvartet (Leopold in Karol Klinar, Razboršek, Böhm), kakor spričujeta skladatelj Nedved in škof Vidmar. Morda mu je obljubil škof Vidmar že v semenišču, da bo naslednik Riharju, saj je bogoslovec Klinar dostikrat pomagal na stolnem koru. To misel nam potrjuje dvoje dejstev: Klinarjeva pot (peš) v Prago, kamor ga je bil povabil bogat trgovec, ki je slišal njegov kvartet na Blejskem jezeru, da bi se tam spopolnil v glasbi in »Pravila pevskiga društva v ljubljanskem semenišu«. Zadnji (četrti) namen in posebna želja društva se namreč glasi, »da bi se z združeno močjo petje v stolni cerkvi vsaj o večih praznikih zamoglo prevzeti«. Klinar je hotel prevzeti Riharjevo dediščino dobro pripravljen.

»Pravila« obsegajo štiri poglavja (29 §§). Tri poglavja so dokončno napisana, brez popravkov in dostavkov, v četrtem poglavju je marsikaj prečrtanega in s svinčnikom dostavljenega, § 15 je vrinjen in § 29 s svinčnikom napisan.

Navajamo jih dobesedno, kakor jih je lastnoročno napisal Karol Klinar.

Prvo poglavje.

Namen društva.

§ 1.

Poglavitni namen društva je čast Božja v hiši Božji. Tedaj naj bo cerkveno petje družbenikom posebno na sercu, in blagoslov Božji in dober uspeh društvu ne bo odšel. Drugi namen je pošteno razveselovanje. Kjer petje odmeva — pravijo — tam zlega ni doma; petje blaži serce in duha, in zbuja visoke misli. Ni je tedaj veselice, de bi se nam, ki smo visok poklic si izbrali, bolj primerjala, kakor lepo pošteno petje. Tretji namen je razširjevanje lepiga in domačiga petja. Nihče ne bo dvomil, de duhoven, ki si je v semenišu nektero urnost v petju pridobil, bo nar boljše zamogel temu namenu zadostovati.

Zadnji namen in naša posebna želja je pa, da bi naše društvo bilo središče, kteremu bi se sčasoma pridružili rejenci Alojzjevša in tudi drugi dijaki ljubljanske gimnazije, da bi se tako z združeno močjo petje v stolni cerkvi vsaj o večih praznikih zamoglo prevzeti.

Drugo poglavje.

Udje društva.

§ 2.

Ud društva zamore biti vsak bogoslovec, vsak duhoven, vsak pošten mož, ki mu je mar za lepo pošteno petje, in če se četerti gori omenjeni namen spolni, vsak pošten dijak, ki se zglaš pri vodju, ktero njegovo pevsko vednost poskusi, in ga k temu ali unimu glasu uredi.

§ 3.

Udje društva so pevci, pravi plačavni udje in častni udje. Pevci le po okolšinah plačujejo.

§ 4.

Pravi plačavni udje so tisti, ki brez da bi peli, društvo s plačilam podpirajo. Bogoslovci plačajo na mesec po 5 n. kr., duhovni in drugi podporniki pa kolikor hočejo.

§ 5.

Častne ude društvo sme izvoliti take može, ki so ali goreči pospešovalci petja, ali dobro znani komponisti, ali tudi take može, od kterih se sme močna podpora pričakovati.

Tretje poglavje.

Dolžnosti in pravice udov.

§ 6.

Vsak pevec se v društvo zapiše s terdno obljubo, vse postave društva vestno in na tanko spolnovati, pri vsakem opraviu se po zapovedi vodstva vesti in namene društva po svoji moči pospešovati.

§ 7.

Vsak pevec je dolžan o pravem času k navadnim vajam in petju v cerkvi priti; če je pa zaderžan, naj uzrok o svojem času vodstvu naznani.

§ 8.

Če pevec brez važnega uzroka k vajam in petju v cerkvi ne pride, plača v društveno denarnico kazen, ktero društvo vsako leto na novo določi. Če se pa večkrat kaj takiga zgodi, in kdor sploh po večkratnim prijaznim opominu ne uboga, naj se iz društva izbriše in se mu to ali ustmeno ali pismeno naznani.

§ 9.

Vsak ud ima pravico besed ali drugih veselie — če se bo ktera kdaj napravila — vdeležiti se. Vsak pevc in plačevavni ud ima tudi pravico:

- a) društvene muzikalije in druge spise si izposojevati, če jih le tudi o pravem času nazaj donaša,
- b) pri volitvah častnih udov in po potrebi tudi o družih imenitnejših rečeh glasovati,
- c) društveno denarnico in društveni inventar — kolikor se spodobi — pregledovati.

§ 10.

Če ud prostovoljno odstopi, mora odstop svoj društvu naznaniiti.

Ceterto poglavje.

Vodstvo društva.

§ 11.

Društvene opravila oskerbuje pod vodstvom zagovornika ali protektorja vodstvo z odborom.

§ 12.

Zagovornika voli vodstvo z odborom vred in njegova dolžnost je, prositi ga, ako hoče zagovorstvo prevzeti.

§ 13.

Vodstvo obstoji iz vodja, tajnika in dnarničarja; pridjana sta dva društvena sela. Vodja se voli izmed pevcov in mora zmed vsih naj izverstnejši v petju biti, da zamore petje učiti in sploh vse vredovati; volijo ga vsi pevci po večini glasov. Tudi tajnika, dnarničarja in sele sami pevci volijo in scer tajnika in dnarničarja iz IV., sele pa iz I. letnika; volitev vodja ni vezana na leto, ker on mora imeti za vodstvo pripravne lastnosti (s svinčnikom pripisano) vendar je svetovati, ga, če mogoče, iz enega višjih let izvoliti.

§ 14.

Vodja je scer predstojnik društva, pa ne sme brez tajnika, dnarničarja in odbor-nikov nobene bolj važne reči skleniti. Sklepe vodstva in odbora tajnik v zapisniku za-znamuje. Pri tem posvetovanju se mora na večino glasov gledati, in če se večina glasov ne more doseči, naj se pokličejo vsi pevci. Če je pa število glasov na vsaki strani enako, zmaga tista stranka, pri kateri je vodja.

§ 15.

Tudi naj se skličejo vsi pevci (velki zbor), če kaki odbornik misli, de se je pri posvetovanju vodstva z odborom (malega zbora) kaj takega sklenilo, kar bi bilo društvu v očitno škodo; mora pa on tako škodo tudi resnično in na tanko skazati. Protokoli morajo od vodja, tajnika in dnarničarja podpisani biti.

§ 16.

Antifonator je zmíraj za to službo dostojno izurjen pevec IV. leta; tedaj je vodja društva, če je v imenovanem letu, tudi antifonator. Razun tega ima vodja ključe od fisharmonike in klavirja; fisharmoniko sme z dovoljenjem vis. čast. semeniškega vodstva v svoji sobi imeti in ima pravico klavir zapreti, če ga tisti, ki igrajo, pametno ne rabijo. Ima pa zato dolžnost petje tudi v kapeli oskerbovati.

§ 17.

Vodja naj ima društvene muzikalije dobro shranjene in v lepem redu, naj ima zapisnik, de zaznamuje, komu, koga in kdaj je kaj izposodil; če se je kaj zgubilo, je dolžan na svoje stroške nadomestiti.

§ 18.

Vodja nadalje sprejema vse pisma, ktere so društvu namenjene, in odgovarja sam po tajniku, ali pa se skliče zbor, če je kaj bolj važniga.

§ 19.

Tudi ima pravico protokole, denarnico in njene zapisnike pregledovati in dolžnost, z denarničarjem vred redne plačila tirjati, če zaostanejo.

§ 20.

Ako bi se imela kaka beseda ali druga veselica osnovati, ima dolžnost, namene društva z denarničarjem vred na vso moč pospešovati.

§ 21.

Tajnik oskerbuje pisarijo društva; on naj ima protokol, v katerem ima zapisane vse muzikalije, ki jih društvo premore, naj zaznamva, če se kaj novega napravi ali pisat da. Na vsako pismo, ki ga društvo prejme, po vodju odgovor daje, vsako bolj važno reč v zapisniku zaznamva, in pisma od društva dane spisuje in jih z vodjem in dnarničarjem vred podpisuje. Pisma vse naj bojo v njegovem varstvu.

§ 22.

Denarničar oskerbuje vse dnarstvene opravila. Redne plačila prejema, in če več kot 4 tedne zaostanejo, ima dolžnost jih tirjati. Vsako reč naj v dnarstveni zapisnik zapiše in konec vsakega polletja naj osnuje račun, katerega v pregled predloži vodju. Če je sam kaj zadržan, (postavim bolezen) se dnarstvene opravila oddajo enemu štirih odbornikov. Denar izposojati je sploh prepovedano.

§ 23.

Sela imata dolžnost in pravico, ude k zboru in petju sklicovati, in druge hoje opravljati, sploh vodstvo — to je: vodja, tajnika in dnarničarja v njihovih opravilih voljno podpirati. Udje so pa dolžni jih spoštovati in še jim nikdar ne ustavljati.

§ 24.

Odbor društva obstoji iz štirih odbornikov, in scer tako, da se izvoli vsako leto pevca iz svojega leta, ki je sploh spoštovan in ljubljén, tako de se sme pričakovati, de bo ohranoval red med udi svojega leta. Namen odbornikov je, da, če se kaj važnega godi, svoj nasvet dajejo in vodstvo pri vabljenju in družih opravilih podpirajo in se povsod kakor zastopniki in zagovorniki društva vedejo. (S svinčnikom) Odborniki naj se volijo vsako leto.

§ 25.

Odbor ima pravico zanikerniga vodja, tajnika ali dnarničarja k vestni spolnitvi njegovih dolžnost opominjati, in če se po večkratnem prijaznem opominu ne poboljša, ga po sklepu velkega zbora odstaviti.

§ 26.

Odbor ima dolžnost in pravico, konec šolskega leta, preden se novo vodstvo in nov odbor voli, od vodja, tajnika in dnarničarja tirjati, da vse sebi izročeno društveno premoženje in zapisnike vpričo vseh zbranih udov v pregled dajo, in pri katerimu se je kaj napčniga najdlo, zahtevati, da se hitro popravi, preden se vse to novemu vodstvu odda.

§ 27.

Konec leta naj novo izvoljeni vodja društva častitega gosp. podvodja ali gosp. Špirituala poprosi, de vse društvene muzikalije, zapisnike in dnarnico čez velke praznike pri sebi shranijo.

§ 28.

Vsako leto se nekaj udov četrtega leta loči, in poprošeni so še na deželi se spominjati društva, in po moči mu podpornikov pridobivati. Pri njih odhodu naj se jim v zapisniku mali spominek postavi, ali tudi kateri sabo da.

§ 29.

(S svinčnikom) Te postave naj bodo vsakemu udu svete, ker svet in visok je njih namen (cil in konec) namreč povišanje časti Božje z lepim petjem. Tedaj naj se nobena na overže, nobena ne spremeni brez posebno važniga uzroka. Ko bi se pa vender primerlo, da bi se društvu kaka velika škoda odvernila ali de bi se mu velik dobiček naklonil, če bi se ena ali druga teh postav overgla ali premenila: naj se to zgodi varno in s previdnostjo in scer po sklepu celega zbora. —

Karol Klinar ni bil le dober skladatelj in odličen pevovodja, temveč tudi spreten organizator. Je li prišlo do ustanovitve »pevskega društva v semenišu«, bi utegnil povedati semeniški arhiv. Je pa zanimivo, da je bilo ustanovljeno 15 let pozneje l. 1877. »Cecilijansko društvo za ljubljansko škofijo« in 30 let kasneje l. 1891. »Cecilijanski krožek ljubljanskih bogoslovcev«, ki je lani obhajal petdesetletnico. Ne bomo trdili, da je Klinar pripravljal tla cecilijanstvu, bo pa le tudi njegova zasluga, da so se duhovniki zavzeli zanj, saj Klinar—Aljaž ni kdove kaka dalja.

*

Pravila so sestavljena okrog 1860.

Stanko Premrl:

† Dr. Gojmir Krek.

Dne 1. septembra je po težki bolezni preminul vseučiliški redni profesor dr. Gojmir (Gregor) Krek, odličen pravnik in ravno tako izvrsten in zaslužen slovenski glasbenik in skladatelj.

Naš list, »Cerkveni Glasbenik«, ki se je od vseh naših dosedanjih glasbenih listov še edini obdržal na površju — kako dolgo še, ne vemo — se čuti dolžnega spominjati se pokojnega dr. Gojmira Kreka in mu posvetiti nekaj vrst v hvaležni spomin za njegovo pomembno glasbeno delo in še posebej, v kolikor je bilo v zvezi z našo cerkveno glasbo.

*

Dr. Gojmir Krek je bil rojen v Gradcu dne 27. junija 1875 kot sin vseučiliškega profesorja slavista dr. Gregorja Kreka in matere Nemke. Po dovršeni gimnaziji se je posvetil pravnim študijam. Že l. 1898. je bil promoviran za doktorja prava. Izmed služb, ki si jih more izbrati pravnik, se je odločil za sodnijsko. V njo je vstopil l. 1897. kot pripravnik. Kot sodnik je prišel l. 1900. v Ljubljano. Od l. 1904. je deloval v tajništvu vrhovnega sodišča na Dunaju. L. 1918. je bil dodeljen višjemu deželnemu sodišču v Ljubljani. L. 1920. je bil imenovan za rednega profesorja za rimsko in državljansko pravo na novo ustanovljeni univerzi v Ljubljani. Trikrat je bil dekan pravne fakultete, enkrat v l. 1921/22 rektor univerze. Deloval je pri ustanovitvi naše Akademije znanosti in umetnosti in postal njen član ter generalni tajnik. Bil je velik organizacijski talent in je kot tak organiziral v Ljubljani dve pravniški knjižnici: centralno v justični palači in knjižnico pravne fakultete. Kot pravnik-znanstvenik je napisal in izdal več temeljitih razprav in knjig. Njegove razprave so izšle v naših in inozemskih listih. Posebno je bil zaposlen s praktičnim zakonodajnim delom, ki ga je vršil kot član stalnega zakonodajnega sveta in pozneje kot član vrhovnega zakonodajnega sveta. Napisal je tudi učbenik rimskega obligacijskega prava, obsegajoč 548 strani. — Toliko o pokojnem dr. Gojmiru Kreku kot pravniku.

Nas pa še bolj zanima dr. Gojmir Krek kot glasbenik in skladatelj. V glasbi mu je bila prva učiteljica mati. Pri njej se je učil klavirske igre; drugega pouka v klavirju ni imel, kakor je sam povedal dr. Izidorju Cankarju o priliki obiska.¹ V štajerski glasbeni šoli je obiskoval kot višjegimnazijec zborovo petje, gosli in teorijo pri raznih učiteljih. Posebno resen pouk v harmoniji, kontrapuntru, oblikoslovju, instrumentaciji in dirigiranju je imel pri Degnerju, poznejšem ravnatelju nadvojvodske glasbene šole v Weimaru. Sodeloval je v malem, izbranim, kakor tudi večjem šolskem pevskem zboru; v velikem orkestru pa je igral pavke. Tudi je dirigiral nekaj večjih koncertov. Skladati je začel že v prvih

¹ Prim. Izidor Cankar: Obiski. 1920. Založila in izdala Nova založba v Ljubljani.

gimnazijskih letih in je kot trinajstletnik poslal svojo prvo skladbo uredniku Doma in sveta, dr. Fr. Lampetu. Skladba sicer ni bila objavljena, a urednik se je vendar mlademu dijaku zahvalil s spodbudnim pismom za nadaljnjo temeljito glasbeno izobraževanje. V kompozicijski šoli pri Degnerju v Gradcu je jako dobro napredoval in zložil razne skladbe, ki so jih tudi izvajali in učenci sami dirigirali.

Pri nas v Ljubljani se je javno kot glasbenik predstavil z objavo skladbe »Pod oknom« za bariton solo in klavir ob Prešernovi stoletnici. Važna, vodilna in pomembna glasbena osebnost pa je postal, ko je pričel l. 1900. v Schwentnerjevem založništvu izdajati glasbeni zbornik »Nove akorde«. Z njimi je hotel odpomoči naši takrat splošno še na precej nizki stopnji se nahajajoči, zlasti ustvarjajoči glasbi in glasbeno še zelo neizobraženemu občinstvu. Hkrati je hotel spraviti našo glasbo v novejšo, bolj moderno in napredno strujo. In zares! S pričetkom izhajanja »Novih akordov« datira v slovenski glasbi nova doba, ki je vtisnila pečat svetni kakor tudi cerkveni glasbi in prinesla novega, čvrstega razmaha v melodiki, posebej pa še v harmoničnem in oblikovnem oziru, enako tudi v krepkem podvigu naše klavirske in komorne glasbe.

»Novi akordi« so izhajali od l. 1900 do 1914. Prvih devet letnikov je objavljalo samo skladbe, od 10. do 13. letnika je izhajala hkrati tudi književna priloga. Skladateljsko so pri listu sodelovali poleg urednika še: Adamič Emil, Adamič Karlo, Albin, Beran, Bunc, Dev, Dekleva Poldi, Dežela, Dobronič, Družovič, Dugan, Fajgelj, Feix, Ferjančič, Foerster, Gerbič, Grozdov, Gröbming, † Hajdrih, Hladnik, Hochreiter, Hoffmeister, Jenko, Jereb, Juvanec, Kimovec, Kogoj, Komel, Koranski, Korun, Lajovic, Laharnar, Leban, Lendovšek Ljudmila, Mirk, Novak Vilko, Ocvirk, Pahor Lavoslav, Parma, Pavčič, Polašek, Premrl, Prochazka, Ravnik Janko, Rožanc, Ružič, Sattner, Savin, Schwab, Svetek, Šantel, Šmigovec, Švikaršič, Vedral, Vilhar, Vodopivec, Zepič, Zupanec.

»Novi akordi« so objavili 124 klavirskih skladb, 102 samospela s klavirjem, 9 dvospelov s klavirjem, 3 trospeve s klavirjem, 16 otroških pesmi s klavirjem, en otroški zbor s klavirjem, en ženski četverospjev s klavirjem, en moški zbor z baritonskim solom in klavirjem, 12 moških četverospelov, 69 moških, 75 mešanih zborov, med temi dva z orglami, enega s klavirjem, 4 ženske zборе à capella, 7 skladb za gosli in klavir, eno za 4 gosli, eno za harmonij in klavir, 10 za orgle. Med temi skladbami je dr. Gojmir Krekovič: 21 samospelov s klavirjem, 10 mešanih zborov, 1 mešani zbor z orglami, 3 moški zbori, 13 klavirskih in ena za orgle. Krekove skladbe so vsebinsko tehtne in oblikovno dovršene.

Kot urednik se je Krek pri objavljanju skladb oziral na vse naše glasbene potrebe, ki so mogle priti tu v poštev; nudil je vsakemu nekaj: pianistom težje in lažje skladbe, zborom isto tako, solistom enako. Ni se omejeval samo na najmodernejšo, temveč postrezal tudi s srednje modernimi, včasih tudi s prav preprostimi, vendar vedno z izbranimi, solidnimi deli. Imel je spretno, srečno roko in mu je naša glasbena javnost bila za »Nove akorde« večinoma hvaležna. Manjkalo žal ni tudi raznostranskega, skoraj nerazumljivega nasprotovanja, kakor je sam izpovedal v posmrtnici † dr. Benjaminu Ipavcu, NA VIII, stran 36, posebna priloga.

Največ priobčenih skladb je svetnih. Vmes pa se nahajajo tudi nabožne in cerkvene. To so predvsem orgelske, ki so jih prispevali Komel, Fajgelj, Premrl, Družovič, Krek, Hladnik in Dugan. Potem: Josip Ipavčev mešani zbor z orglami. Himna. I. letnik, str. 82, Fran Ferjančičeva Nagrob-nica za ženski zbor (I, 34), Ivan pl. Zajčev Pater noster za glas, gosli in harmonij ali klavir (II, 43), dr. Gojmir Krekova Duhovna pesem za mešani zbor in orgle (II, 14), Emil Adamičeva Zalobna koračnica, kjer je v Trio kot motiv uporabljeno žalostno zvonjenje treh prejšnjih malih zvonov pri

sv. Krištofu (IV, 25), Stanko Premrlov samospev Prošnja za glas in orgle ali harmonij (IV, 40), Emerih Berowov Madrigal za mešani zbor; v resnobno veličastnem cerkvenem tonu zložena skladba, ki v njej besedilo govori o Bogu in njegovem stvarstvu (V, 28), dr. Anton Schwabova Ave Marija za solo in mešani zbor (V, 72), Ferjančičevo Slovo mrtvim za moški zbor (VI, 31), Premrlova Nagrobna za moški zbor (VII, 70), Anton Foersterjeva Pesem svetega Venceslava za harmonij in klavir (VIII, 44), Karlo Adamičeva Večerna molitev za mešani zbor (VIII, 57), dr. Krekova »Blagor jim«, mešani zbor, 4 glasna fugarana invencija s slovenskim in nemškim besedilom (X, 29), Fran Gerbičeva Ave Marija za dva glasa in orgle (X, 59), izšla pozneje tudi v zbirki njegovih 20 Marijinih, Emil Hochreiterjeva Libera za enoglasno petje z orglami (XIII, 37), izšla pozneje tudi v »C. Gl.« hkrati s celim Requiemom l. 1915.

Važna po vsebini, tehtna in krasno urejevana je bila glasbeno-književna priloga »Novih akordov« od 1. januarja 1910 do l. 1914, zvezek 1—4. Že v prvem uvodnem članku »Ob znožju!« je Krek povedal, da naj bo priloga »posredovalni organ med ustvarjajočim in izvršujočim umetnikom ter zvesto glasilo onim, ki se sami temeljiteje bavijo z glasbo, torej osobito društvom in posameznim umetnikom, ki bodo imeli vselej priliko, v naši prilogi povedati javno, kar jim je na srcu«. Priloga je prinašala glasbene članke in razprave, poročila o koncertih, ocene in poročila o književnih in glasbenih novostih, poročila o gledališču oz. operi in izza tujih odrov, o delovanju glasbenih društev, vesti iz slovenskega glasbenega sveta, podrobno razlago in pripombe k v listu objavljenim skladbam, zanimive zapiske iz glasbenega sveta sploh, iz življenja in stremljenja umetnikov, To in ono (Pêle-mêle); in še v Listnici je urednik potrpežljivo očetovsko-prijateljsko kramljaj, poučeval, odgovarjal itd.

Poleg urednika, ki je razne ravnokar omenjene predale polnil največ sam, so sodelovali pri prilogi: Lajovic, E. Adamič, Svetek, Jenko, Gerbič, Družovič, Beranič, Premrl, Vedral, Bajuk, nadučitelj Zirovnik, Krajanski, Ferdo Kenda, Hochreiter, ki je napisal l. 1913. dva članka: Naša cerkvena glasba zadnjih let in tematično analizo k Sattnerjevi kantati »Oljka«; P. Hugolin Sattner, ki je odgovoril na dr. Krekov članek o Sattnerjevem oratoriju v članku »Moja Assumptio in kritika N. A.«; potem so prispevali v prilogo še dr. Pavel Kozina, Janko Leban in dr. Andrej Ferjančič. Urednik sam je napisal sledeče članke: Hugo Wolf in Slovenci, Deset let Novih akordov, Še enkrat »Jenkov Naprej«, Franu Gerbiču, P. H. Sattner in njegova Assumptio, Postludij (nekoliko replike na Sattnerjeva izvajanja), Josip Kocjančič Ignaciju Gruntarju (Petero neobjavljenih pisem in še to in ono iz K. življenja), Kocjančičevo glasbeno delo. »Novi akordi« so bili odlični slovenski glasbeni zbornik in glasbena revija. Nit življenja jim je pretrgala prva svetovna vojna. Tako skrbno urejevanega in našim glasbenim razmeram tako vsestransko ustrežajočega lista poslej nismo več imeli. Nekaj let je pač pozneje izhajala »Nova muzika«, ki je hodila bolj ekstremna pota. »Zbori« in »Pevec« sta prinašala pa pretežno zborovsko glasbo.

Zelo značilen za dr. G. Krekovo naziranje o glasbi in še posebej pri nas je njegov daljši članek »Glasba narodu!«, priobčen v listu »Življenje in svet« v glasbeni številki l. 1931. Narodu ne smemo vsiljevati samo najbolj napredno, najmodernejšo in najtežjo glasbo, temveč dajati mu tudi mnogo preproste, enostavne, markantno melodične ter ga polagoma dvigati k težji, bolj komplicirani. Pri nas smatrajo nekateri preproste, četudi dobre in solidne skladbe za zastarele, zaostale in jih izključujejo iz koncertnih programov. Tudi kritiki večkrat odklanjajo in zamlčujejo, kar ne ustreza njih poveljčanemu slogu. Zaničujejo se manjše oblike, ki uporabljajo le skromna sredstva. Pravi napredek pa je le v stilu, ki ga ima umetnost z narodom. Treba je negovati mnogo dobre, ne prekomplicirane domače glasbe. V koncertni dvorani pa jo

izvajati v vzorni obliki. — Glede cerkvenega ljudskega petja pravi, da se je ponovno zanj zavzemal in meni, da bi se dali v tem pogledu doseči večji uspehi. Obžaluje pa težavnost izbranih mašnih pesmi, ki zahtevajo mnogokrat mnogo več kakor pevci zmorejo.

Dr. Gojmir Krek je izdal l. 1939. in 1940. še devet zvezkov samospelov s spremljanjem klavirja, ki se je v njih izkazal enako mojstra kot v prejšnjih svojih skladbah.

Na konservatoriju Glasbene Matice, poznejšem državnem konservatoriju je mnogo let predsedoval državnim izpitom iz glasbe.

Kot človek je bil vseskozi blag, plemenit, mož finih manir, krščanskega prepričanja, v delu marljiv in vesten do skrajnosti.

Pokopan je v družinski grobnici pri Sv. Križu. Slava njegovemu velikemu pravniškemu in glasbenemu delu! Naj počiva v miru!

Adolf Gröbming:

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

(Dalje.)

Predlog s (z)

nastopa po Pleteršniku lahko v sledečih različkih: pred nezvénečimi soglasniki kot *s* (*s* teboj), pred samoglasniki in zvenečimi soglasniki kot *z* (*z* očetom, *z* bratom...), pred *s*, *z*, *š* in *ž* kot *se* (*sə*) se sestro, seznaniti se, sešteti, sežgati, pred nj tudi kot *ž*: *ž* njim, *ž* njo.

Po Pleteršniku se sme ta predlog pred besedami, ki se začenjajo s: *s*, *š*, *z* ali *ž* izgovarjati kot *sə*: *s* silo, *s* šibo, *z* zdravjem, *z* ženo izg. *sə* silo, *sə* šibo, *sə* zdravjem, *sə* ženo. Priporočati pa bi bilo takšno izreko le takrat, kadar hočemo predlog posebno poudariti. V petju se ne sme uporabljati, razen ako jo pesnik izrecno zahteva:

Zaletaval se je malo
in *sə* sabo je govoril (Stritar).

Ker se predlog *s* (*z*) po večini prav lepo spaja z naslednjo besedo: *steboj*, *zmenoj*, naj ga pevec tako izgovarja, kakor se piše, kajti ozirati se mora poleg izreke tudi na ritem pesmi in na napev. V primerih, ki se začenjajo s *s*-jem ali *z*-jem, lahko *s* in *z* nekoliko pridrži: *s* srcem, *z* zdravjem: izg. *ssrcem*, *zzdravjem*. Kot šumnik pa je treba izgovarjati ta predlog pred *č*, *š* in *ž*, kakor je razvidno iz odstavkov: *s* = *š* in *z* = *ž*.

s = *š*

sčakati	izg. <i>ščakati</i>
sčasoma	<i>ščasoma</i>
sčeniti	<i>ščeniti</i>
sčesati	<i>ščesati</i>
sčista	<i>ščista</i>
s čolnom (črnilom, čepom...)	<i>ščolnom (ščrnilom...)</i>
s šalo (šibo, šilom...)	<i>ššalo (ššibo...)</i>

Soglasniško skupino *sč* v primerih kakor: lasček... je šele Breznik-Ramovšev Pravopis nadomestil s prilikovano skupino *šč*: koščev, lašček. Ako

naletimo v literaturi še na besede, ki so pisane po starem pravopisu, jih je treba seveda izgovarjati s šumnikom:

kosček	izg. <i>košček</i>
kosčev	<i>košcey</i>
lasčast, lasček	<i>laščast, lašček</i>
Lisčev (od Lisec)	<i>lišcey</i>
pisčev	<i>pišcey</i> itd.

z = š

V primerih, kjer se stikata sičnik *z* in šumnik: *zš*, *zč* (razširiti, izčistiti), imamo prav za prav dvojno prilikovanje. Najprej se izpremeni *z* v *s*: *rašširiti*, *iščistiti*, nato pa *s* v *š*: *rašširiti*, *iščistiti*.

Sestavljenke s predlogi (brez-, iz-, raz-) izgovarjamo lahko na dva načina. Ako hočemo predlog posebno poudariti, je bolje uporabljati prvo obliko, v navadnem govoru in v petju pa drugo:

brezčasten, -čuten	izg. bresčasten, -čuten	ali <i>breščasten, -čuten</i>
brez škode	bres škode	<i>breščkode</i>
brežštevilen	bresštevilen	<i>breščstevilan</i>
izčakati	isčakati	<i>iščakati</i>
izšibati, -šivati	isšibati, -šivati	<i>iščšibati, -šivati</i>
iz šole, izšolati	is šole, išsolati	<i>iščšole, iššolati</i>
razčistiti, -členiti	rasčistiti, -členiti	<i>raščistiti, -členiti</i>
razškropiti	rasškropiti	<i>rašškropiti</i>
razširiti	rašširiti	<i>rašširiti</i> itd.

Podvojeni šumniki *šš* (*rašširiti*) se v hitrem govoru in petju izgovarjajo kakor en sam glas: *raširiti*...

Po prejšnjem pravopisu so se pisale nekatere besede na -čak, -čič, -čev po izpeljavi: zvezček (zvezek)... Breznik-Ramovšev Pravopis zahteva, da se piše v takšnih primerih *žč* namesto *zč*, torej: zvezčček... V obeh primerih, naj bodo besede tako ali tako pisane, je treba pri izreki upoštevati prilikovanje:

loncevežčev (loncevezčev)	izg. <i>lonceveščev</i>
obražček (obrazček)	<i>obrašček</i>
zvežčič (zvezčič)	<i>zveščič</i> itd.

z = ž

V sestavljenkah s predlogi: brez, iz, raz, z (brežžilen, izžariti, razživeti...), ali kjer se stika takšen predlog z besedo, ki se začneja z *ž*-jem, je mogoče soglasniško skupino *zž* le v počasnem, poudarjenem govoru izgovoriti tako, kakor jo pišemo. V hitrem govoru se *z* izpremeni v *ž*.

brez žage	izg. <i>brežžage</i>
brežžičen	<i>brežžičen</i>
izžemati, -žgati...	<i>ižž...</i>
razžagati, -žaliti...	<i>ražž...</i>
z žganjem (železom, železnico...)	<i>žžganjem (žželezom...) itd.</i>

V hitrem govoru in v petju se izreka z dvojnimi *ž*-jem opušča: *brežičen*... Posebnost knjižne izreke je mehčanje *z*-ja v *ž* pred *nj*, ki sem ga že prej omenil. To mehčanje je dovoljeno le pred osebnimi zaimki, zato smemo govoriti: *z* njim, *z* njo, *z* njimi... ali pa: *ž* njo, *ž* njim, *ž* njimi... V zvezi z drugimi besedami: *z* njivo, *z* njergačem takšna izreka ni dopustna. Tudi ni dovoljeno mehčanje v predlogih: *iz*, *brez* pred osebnimi zaimki, kakor se med ljudstvom večkrat govori: *brež* njega, *iž* njega...

Afrikate c, č.

Četudi so afrikate v bistvu spoji zapornika in pripornika: $c = t + s$, $č = t + š$, jih moramo vendarle smatrati za povsem samostojne glasove, enakovredne drugim soglasnikom. Artikulacija soglasniških skupin $t + s$ in $t + š$ je povsem drugačna, kakor artikulacija afrikat c in $č$. Pri skupinah ts in $tš$ tvori jezik najprej zaporo za t . Konica jezika je pri tem nekoliko navzgor upognjena in se šele pri izreki s -ja in $š$ -ja upogne navzdol. Pri artikulaciji afrikat c in $č$ pa je jezik upognjen navzdol (kakor za izreko s -ja in $š$ -ja) že pri tvorbi zapore. (Prim. C. Gl. I. 56, str. 109.)

V glavnem veljajo vsa pravila o prilikovanju, ki sem jih navedel za zapornike in pripornike, tudi za afrikate.

V hitri izreki se soglasniške skupine ts , $tš$ in $tč$ izpreminjajo v c in $č$

$$ts = c$$

bratski	izg. <i>bracki</i>
hrvatski	<i>hrvacki</i>
petsto	<i>pecto</i> itd.

$$ds = ts = c$$

Soglasniška skupina ds se prilika v sestavljenkah s predlogi (*odsekati* . . .) najprej v ts (*otsekati*) in nato v afrikato c (*ocekati*). V knjižni izreki smemo uporabljati obe obliki. Pri počasnem, poudarjenem govoru je dobro, ako takšne besede izgovarjamo po sestavinah (*otsekati*), v hitrem govoru in v petju, kjer gre za vezano izreko, pa je bolje uporabljati afrikato (*ocekati*). Kadar nastopa ds v besedah, ki niso sestavljene s predlogi (*ljudski* . . .), smemo brez škode vedno izgovarjati afrikato (*ljucki* . . .)

med stebrovjem	izg. med stebrovjem	ali <i>mectabrovjem</i>
odsekati	otsekati	<i>cekati</i>
odsihdob	otsihdob	<i>ocihdob</i>
odslej	otslej	<i>oclej</i>
odsoten	otsoten	<i>ocotan</i>
podsmeh	potsmeh	<i>poemeh</i>
podstrešje	potstrešje	<i>poctrešje</i>
pred smrtjo	prel smrtjo	<i>precmrtjo</i>
predsednik	pretsednik	<i>precednik</i>
predsoba	pretsoba	<i>precoba</i>
predstava	prestava	<i>preclava</i> itd.
ljudski, ljudstvo	(ljutski, ljutstvo)	<i>ljucki, ljuctvo</i>
predstvo, predstven	(prelstvo, prelstven)	<i>prectvo, prectven</i>
sodstvo	(sotstvo)	<i>soctvo</i>
vodstvo, vojvodstvo	(votstvo vojvotstvo),	<i>votvo, vojvotvo</i> itd.

$$dč = tč = č$$

godčev(ski)	izg. gotčev(ski)	ali gočev(ski)
Gradčan(ka)	gratčan(ka)	<i>gračan(ka)</i>
želodček, -čni	želočək, -čni	<i>želočək, -čni</i>

$$dš = tš = š$$

Kakor se asimilira skupina ds preko ts v c , tako se asimilira skupina $dš$ v $tš$ in v $č$ (*odšteti* = *otšteti* = *očteti*). V počasnem govoru naj se uporablja pri sestavljenkah s predlogi prva prilikovana oblika, v hitrem govoru in v petju pa izreka z afrikato:

med šotori	izg. meš šotori	ali mečotori
nad širokimi (oboki)	naš širokimi ...	načirokimi ...
nadštevilten	naštevilen	načtevilen
odšepati, -štet	oš ...	očepati, očteti
od štirih do ene	ot štirih	očtirih ...
pošiti	pošiti	počiti
pod šmarno goro	poš šmarno ...	počmarno ...

Zveneče afrikate dz, dž.

Kakor zaporniki in priporniki, tako tvorijo tudi afrikate dvojice, ki sestojijo iz zvenečih in nezvenečih glasov (c — dz, č — dž). Četudi nima naša abeceda posebnih znamenj za zveneče afrikate, nam vendar niso neznanne, ker jih v vsakdanjem govoru večkrat izgovarjamo: enačba izg. enadžba. Poznajo jih tudi Srbohrvat: svedodžba, narudžbina, otadžbina in Italijani mezzo, azzuro izg. medzo, adzuro; gente, gentile izg. džente, džentile, vendar najdemo poseben znak zanje le v cirilici¹, kjer se piše dž s črko: ђ².

V artikulaciji je razlika med soglasniškimi skupinami dz in dž ter med afrikatami ta, da artikuliramo v prvem primeru zapornik in pripornik ločeno, torej zaporedno, pri afrikatah pa istočasno, ker zavzema jezik že pri tvorbi zapornika lego pripornika z ali ž.

c = dz

hlapec gre	izg. hlapədzgre
cepec goni	cepədzgoni
ta mesec bo ...	.. mesedzbo ...

č = dž

določba	izg. dolodžba
enačba	enadžba
luč gori	ludžgori
naročba	narodžba itd. ...

Iz odbora Cecilijanskega društva v Ljubljani.

Redna seja se je vršila 19. junija 1942. Navzočni so bili gg.: msgr. Jagodic, prof. Premrl, ravnatelj Snoj, dr. Puš, g. Lavrič, g. Zdešar in g. Jamnik.

Dnevni red: 1. ravnateljevo poročilo o šoli, 2. blagajnikovo poročilo, 3. poročilo o Cerkvenem Glasbeniku, 4. slučajnosti.

Ad 1. Iz poročila ravnatelja g. Snoja je razvidno: šola je imela v začetku leta 23 učencev. Že pred semestrom so izstopili 3, eden pa je bil ob zaključku prvega polletja zaradi nerednosti izključen. Pozneje sta vstopila dva učenca.

Zaradi pomanjkanja organistov na deželi so v drugem semestru nekateri sprejeli službe v domačem kraju; le eden od teh je dokončal svoje študije. Ostalim se bo dala strokovna ocena za organista šele po pravilno zaključenih izpitih.

V letošnjem letu so poučevali na šoli: prof. Anžič, dr. Dolinar, dr. Kimovec, prof. Tomc, prof. Snoj, ravnatelj Gogala, g. Berkopec.

¹ Posebno črko za dž v latinici je uporabljal Daničič v „Rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika“, ki ga je izdajala Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, in sicer: ђ.

² V primerih, kjer se d in ž ločeno izgovarjata, n. pr. nadžeti, piše tudi cirilica dve črki: наджети. V slovenščini izgovarjamo tako v počasnem govoru sestavljenke s predlogi: odživ, odženi i. dr.

Gospodarska zveza je našim učencem organizirala zadružni tečaj, kjer sta imela glavna predavanja gg. ravn. Gogala in g. Berkopec. Po končanem tečaju so napravili ogled po raznih zadrugah in v nastopnih počitnicah bodo učenci razpostavljeni v prakso.

Pouk je bil na dostojni višini in se je vse leto, razen nekaj dni ob vojaški zapori, redno vršil. Učenci so bili pridni in lepega vedenja. Ker jih je več zaposlenih po raznih kapelah, da si služijo kruh, jih nekaj ni redno prihajalo k petju na stolni kor, kar je seveda v obojestransko škodo. Tudi v verskem oziru so učenci vestno vršili svoje nedeljske dolžnosti in prejeli sv. zakramente.

Sklep I. semestra je bil 15. februarja. Uspehi so bili naslednji: 9 prav dobro, 7 dobro, 1 slab v enem predmetu, 1 slab v dveh predmetih, 1 neizprašan (begunec).

II. polletje pa bo zaključeno 28. junija.

Ad 2. Dohodkov je bilo do 19. VI. t. l. 13.851.25 lire; stroškov 11.668.26 lire.

Dohodki so se stekali iz ukovine, daru Visokega komisariata, prispevkov župnij in drugih darov. Približno 50 župnij ni še plačalo svojega prispevka. Nekaj učencev je tudi še na dolgu z ukovino.

Glavni izdatki so šli za drva, najemnino, elektriko, služkinjo, popravila in honorarje učiteljem.

Za šolo je že nabavljenih 4 m³ drv, ki bodo stala ca 720 lir. Nekaj dolga bo še zaradi honoriranja učiteljstva na šoli, a upati je, da se bo vse to krilo še pred zaključkom šole.

Ad 3. Poročilo o Cerkvenem Glasbeniku je podal urednik prof. Premrl. Cerkveni Glasbenik je zaradi vojnih posledic že v l. 1941. utrpel na svojem obsegu. Izšlo je samo pet, namesto šest števil. Letos je listu — kakor drugim — obseg od Visokega komisariata predpisan. Ne bo smel presežati 108 strani. Naročnino smo bili prisiljeni zvišati na 25 lir. Prvi dve številki (za januar, februar, marec in za april, maj) sta plačani.¹ Čisti prebitek orgelskega koncerta v stolnici 19. aprila letos v prid Cec. društvu je znašal 665 lir, ki jih je dobil C. Gl. Uprava lista, ki je sedaj v stolnem župnišču v sobi Misijonske pisarne, deluje v redu.

Ad 4. Slučajnosti.

Ob priliki 60letnice šole Glasbene Matice je naše društvo omenjeni ustanovi poslalo daljšo pismeno čestitko.

Gospodarski Zvezi pošlje naše društvo zahvalo za trud, ki je bil združen z organiziranjem zadružnega tečaja za učence naše orglarske šole.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

L. Mav: 7 mašnih pesmi za mešani zbor in orgle. 1942. Odobril škof. ord. v Ljubljani 20. junija 1942, št. 1700. V skladateljevi založbi. Opalografija M. Kunaver, Ljubljana. Na mašnih pesmih Slovenci nismo ubogi: imamo jih na kupe. Najrazličnejši skladatelji že v 18. stoletju, potem še bolj v 19., zlasti pa v sedanjem so nam obilno z njimi postregli.² In vedno nam jih še nove ustvarjajo na stara kakor tudi nova besedila. Mav se je v teh mašnih poslužil večinoma novejših: Gr. Mališa, Kotnika, Beleta, Terčelja. Skušal je skladbam dati tudi kolikor mogoče novega, svojkega izraza, posebno po izbrani harmonski, modulatorični in splošno oblikovalni plati. In se mu je to pri marsikateri skladbi tudi posrečilo. Precej novo obliko kaže št. 3., ki se giblje v d-molu, D-duru in zopet v d-molu, in je v izrazu močna, posebno v unisonskih mestih. V orglah bo tu bolje, da se začetni pedalni ton od 1. do 3. takta mirno vzdrži. Za smiselno menjavanje glasov je poskrbljeno

¹ Danes seveda tudi že III. številka. Op. uredništva.

² Prim. Stanko Premrlovo razpravo v C. Gl. 1935 »V luči liturgične obnove gledano naše petje pri tihih mašah s svojim razvojem in literaturo«, stran 38, 39, 40 in 67—71.

seveda tudi v ostalih skladbah, ki so vse dobro pevne in hvaležne ter ima vsaktera eno ali drugo mikavnost. Stakatiranje v 1. taktu 4. pesmi naj se opusti; ker če bi bilo pri besedi »zvonovi« že kolikor toliko opravičeno, postane pri naslednjih kiticah nesmiselno. Partitura teh pesmi stane 8 lir, glasovi so po 3 lire. Zbirko priporočamo. St. P.

Dr. Fr. Kimovec: **Štiri darovanjske za dva moška ali ženska glasova.** Odobril škof. ordinariat ljubljanski dne 24. IV. 1942, št. 1073. Samozaložba. Ljubljana 1942/XX. Opalografiral Roman Pahor, Ljubljana. To je že druga zbirka darovanjskih, ki jih je dr. Kimovec poslal zadnji čas v svet. So zelo preprosto, a skrbno zložene pesmi, umerjene na dva glasa, ki se more tu in tam nadomestiti oz. izpopolniti s štiriglasjem. Pesmi preveva naš duh. Druga in tretja bi bili porabni tudi za ljudsko petje. Zadnja je zložena v $\frac{5}{4}$ taktu ter ima v začetku in na koncu narodni motiv, v sredini pa je razpletena v mičen imitatorično kontrapunktični stavek. Orgelski stavek, v kolikor samostojno pisan, je vzorno prirejen. Tiskovna napaka je samo pri 4. pesmi v 1. taktu zadnjega sistema, kjer se mora prejšnja septima v orglah razvezati v sekundi navzdol v e, alt pa lahko poje c. Cena partituri 5 lir. Pesmi zelo priporočamo. St. P.

Glasno zapojmo in Odpev za pete litanije. Priredil in založil dr. Fran Kimovec. Odobril škof. ordinariat ljubljanski dne 11. junija 1942. Opalografiral Roman Pahor, Ljubljana. — Napev za K blagoslovu je cerkljanski, ki se je pri nas do sedaj že pel brez refrena »Sveto«. Tu ima tudi pripev. Oba speva: blagoslovni in litanjski sta za ljudsko petje zelo primerna. Cena partituri 1 liro 50 cent. St. P.

L. Mav: **Štiridelna maša** za mešani zbor in orgle. Skladatelj se je poslužil v tej maši novega načina, namreč štiridelnosti. Prvi del obsega pristop, slavo in evangelij, drugi darovanje in svet, tretji po povzdigovanju in Oče naš, zadnji pa obhajilo in sklep maše. Tudi pri tem načinu prekomponirane maše pridejo na vrsto vsi mašni deli in to v prijetni glasbeni premembi. Vsi štirje spevi so zloženi v dobro pevnem, ne težkem in v povsem cerkveno dostojnem slogu. Zato to mašo vsem našim pevskim zborom toplo priporočamo. Partitura stane 4 lire (glasovi so po dve liri). St. P.

L. Mav: **Reši me, Gospod.** Spev, namenjen za liturgični obred po maši za umrle, oziroma pri pogrebi, kjer bi ga ne pel duhovnik, je tu zložen za enoglasno petje z orglami. Melodija se giblje v zmernem obsegu in se razvija največ diatonično, nekoliko tudi kromatično. Harmonizacija je dokaj pestra, krepka. Taktovno bi »Gospod, usmili se« mogel do konca ostati v štiričetrtnem taktu. »Kristus, usmili se« se mora končati gotovo z durovim trizvokom (e, gis, h). Spev bo organistom jako dobrodošel. Cena izvodu 3 lire, več skupaj po 2 liri. St. P.

Fr. Kimovec: **Requiem** media vel bassa voce cum organo. Labaci 1942-XX. Izdal in opalografiral Roman Pahor. — Jako uspela, slogovno enotna, po duhu na koral se naslanjajoča skladba, zložena že l. 1915., je sedaj izšla. Zanj bodo organisti skladatelju po pravici hvaležni, ker je zelo pevnna in tako prirejena, da ustreza bodisi srednjemu, bodisi nizkemu glasu. Vsebinsko in po izrazu, melodičnem in harmoničnem, močna, da te notranje zagrabi in jo uživaš od prve do zadnje note. Dodan je tudi »Reši me«, ki je pri črnih petih mašah običajen. Prirejen je s slovenskim in latinskim besedilom in je po svojem celotnem ustroju umerjen na predidčo mašno skladbo. Cena izvodu 10 lir. St. P.

Razne vesti.

V Osijeku je 9. julija preminul naš rojak prof. Josip Kamnikar v 66. letu starosti. Pokojnik se je rodil 25. marca 1876 v prijazni gorski vasi Svibnem nad Radečami kot sin kmečkih staršev. Že v rani mladosti se je posvetil glasbenemu študiju in dovršil l. 1893. orglarsko šolo v Ljubljani. Po štirimesečnem službovanju pri vojaki je deloval kot organist in posojilnični tajnik v Radečah. Pozneje je bil nameščen v notarski pisarni Karla Pleiweisa ravnotam. Bil je soustanovnik in glasbeni vodja pevskega kvarteta »Pika« in pevskega ter tamburaškega društva »Kum«. Pri podpornem društvu organistov je bil prvi tajnik. Leta 1902. mu je bilo poverjeno v Osijeku mesto organista dolnjegrajske

rimokatoliške župne cerkve. Kot spreten in vešč regens chori je kmalu povzdignil ne le tamošnje cerkveno, marveč tudi ostalo glasbeno življenje. To še posebno od one dobe, ko je prevzel umetniško vodstvo Hrvatskega pevskega društva »Lipa«, za čigar napredek ima pokojnik velike zasluge. Tudi na glasbeno pedagoškem polju je obrodilo njegova nesebično in vztrajno delo na tamošnji realni gimnaziji lepe sadove. Marsikateri njegov učenec se bo s spoštovanjem in hvaležnostjo poklonil pred krsto svojega plemenitega učitelja in profesorja. Pokojnik je bil znan kot odličen harmonizator premnogh naših pesmi. Kot človek in glasbenik je bil splošno spoštovan, znan po svojem kremenitem značaju, plemenitem srcu in finem nastopu. Bodi mu ohranjen časten spomin, svojem pa naše globoko sožalje!

Umrli je v Gorjah pri Bledu tamošnji organist in pevovodja Tone Bižal. Orglarsko šolo je dovršil v Ljubljani l. 1921. Služboval je prvo leto v Borovnici, potem pa ves čas v Gorjah. Bil je zelo zmožen in marljiv v svoji službi. Naj počiva v miru!

Na Glasbeni akademiji v Ljubljani se je ob sklepu šolskega leta 1941/42 vršilo pet sklepnih produkcij: prva, druga in četrta z mešanim sporedom raznih inštrumentalnih in pevskih točk; tretja je bila namenjena komorni, peta pa orgelski glasbi. Pripravljena je bila še šesta produkcija, ki se pa ni vršila. Vse produkcije so zelo dobro uspele. — Izvestje Glasbene akademije in Srednje glasbene šole v Ljubljani, ki ga je za šolsko leto 1941-42 XIX-XX izdal rektorat Glasbene akademije, izkazuje na Srednji glasbeni šoli vpisanih 201 učenca, na Glasbeni akademiji 48 slušateljev, konec šolskega leta pa na SGS 182 učencev in 47 slušateljev. — Diplomirali so na GA: Breznikar s. Ines — klavir (ped. odd.), Gregore Jurij — violina, Krulje Stefanija — solopetje (ped. odd.) in Stefančič p. Franjo — orgle (ped. odd.). Na SGS je diplomiral Capuder Peregrin (v jesenskem roku) in Stritar Nada — solopetje.

V ljubljanski operi so konec sezone izvajali kot novost fantastično veseloigro »Krišpin in njegova botra«, ki sta jo približno pred sto leti uglasbila neapeljska skladatelja brata Luigi in Federico Ricci. — Z največjim uspehom so dajali v juliju še Verdijevega Trubadurja.

Profesor Matija Tome je zložil kantato za mešani, ženski zbor, alt, bas-solo, orkester in orgle Križev pot na besedilo Vide Tauferjeve. Delo je poleg mnogih drugih, ki so bila ob natečaju Glasbene Matice vložena za odkup, odkupila Glasbena Matica ljubljanska.

Izšla je nova Stanko Premrla latinska maša »Missa in honorem s. Stanislai Kostka« za mešani zbor in orgle ali orkester. Maša je kratka, slovesna in ne težka. Partitura (zaradi majhne naklade) 35 lir, glasovi po 3 lire.

Profesor Pavel Rantigaj je v minuli koncertni sezoni izvajal celo vrsto orgelskih koncertov v ljubljanskem radiu. Nekatere sam, nekatere s sodelovanjem raznih naših umetnikov. Prenosi so se vršili iz cerkve sv. Petra.

Prvi koncert v nastopajoči koncertni sezoni se je vršil v Ljubljani 11. septembra v Filharmonični dvorani. Izvajal ga je naš violinski virtuoz Karlo Rupel s sodelovanjem pianistinja Zore Zarnikove. Umetnika sta skupno izvajala Veracinijevo sonato v e-molu, Lalojevo Špansko simfonijo, Tartinijeve variacije na Corellijev tema, Škerjančev Ostinato, Debussyjevo skladbo »Deklica lanenih las« in Sarasatejeve Ciganske napeve; Bachov Adagio iz I. sonate pa je zaigral Rupel kot solo-točko. Vse krasne in nelahke skladbe so bile sijajno podane. Tudi obisk je bil prav dober.

LISTNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE.

Ta številka je brez glasbene priloge. Pri sedanjih razmerah nismo mogli ukreniti drugače. Snov, ki jo prinašamo v listu, je bila nujna in je nismo mogli krajšati. — Naročnike, ki naročnine za letošnje niso poravnali, prosimo, da to kmalu store.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 25 lir, za dijake 15 lir. Uredništvo: Zarnikova ulica 12. Uprava: Semeniška ulica 2. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. Številka ček. računa 10.749. Tiska Ljudska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).